

Vana-Võromaa käsitöölise koostöö V ümarlaua kokkuvõte

Toimus 18.03.2015 Võru Instituudis kell 14-17.15

Arutelu juhatasid Külli Eichenbaum ja Vilve Oja Võru Instituudist

Kohal olid:

Ivar Jõgeda, Rael-Adelina Orasson, Merike Rebane, Malle Avarmaa, Reet Pettai, Ruti Jõgi, Maia Kulla, Heli Viks, Ester Kuusing, Merilyn Püss, Liivi Liinamägi.

PÄEVAKORRAS:

1. Sissejuhatus ja tutvustusring
2. Ettekanne soome-ugri arhailistest sümbolitest, kirjadest, ja värvidest Vana-Võromaa võtmes. Kirjadega seotud uskumustest, tähendustest ja tarvitamisest käsitöös. Kõneleb Võromaa kunstnik Margna Epp.
3. Reet Pettai kogemused oma kauba pakendite ja müügiedu seostest.
4. Vana-Võromaa e-poe sisustamine. Esimene laadaleminek. Arutelud.

1.

Sissejuhatuseks toimus lühike tutvustusring, sest kohale oli tulnud uusi käsitöölisi. Pikka sissejuhatust ei tehtud, varasemalt kõneldu ja toimunu kohta on võimalik kokkuvõtteid ja ettekandeid vaadata instituudi kodulehelt: <http://www.wi.ee/index.php/vana-voromaa-aronguprogramm/kaesitueuelisitsooriklaud>

2.

Seekordsel ümarlaul oli jutuks ammuoodatud ja küsitud teema - kirjad, märgid ja värvid. Käsitöölised on küsinud Võromaa mustreid, mida oma töös pruukida, aga oluline on lisaks mustriks teada ja tunda ka kirjade kujunemise lugu. Teemasse sissejuhatava loengu-esityse pidas Võromaa kunstnik Epp Margna, kes kõneles soome-ugri arhailistest kirjadest seoses Võromaaga, võimalikest tõlgendustest, seosest kohaliku looduse ja oludega. Slaidiesituses on ülevaate sümbolitest, kirjadest ja värvidest ning nendega seotud uskumustest ja tähendustest. Lisaks tuli käsitlusele teema kuidas saaks neid teadmisi kasutada tänapäeval Vana-Võromaa pärimulikus käsitöös, kuidas see teadmine aitab asjade lugusid avada.

Epp Margna tutvustas jutuksoleva teemaga haakuvat, äsja trükist tulnud raamatut „Kiri“, mille autoriteks on Kauksi Ülle (tekstid) ja Epp Margna (joonistused). See on lastele mõeldud värviraamat, mille abiga ema saab seletada lapsele meie kandi kirjade ja värvide lugusid. Raamatut said soovijad kohe osta (5.-eur) ja seda saab ka edaspidi osta instituudist.

Arutelu tõstatas probleemi, et vanemal ajal oli värvivalik väike ja suhteliselt kahvatu (hall, valge, pruun, hiljem verev, potisinine, kollased), aga tänapäeval lähevad ikkagi kirkamate värvidega tooted. Kuidas siis seda vanemat tava (värvide osas) tänapäeval müüa?

Ilmselt aitaks siin just lugude ja seletustega sellest vastuolust üle saada. Ja müügiks peab olema ka värvikirevaid esemeid (kui on nõudlus), mille puhul võib kõnelda, et vanasti olid need teist värvi, aga nüüd saab värve lihtsalt kätte ja tehaksegi siis värvilisemad.

3.

Eelmisel ümarlaul Vilve Oja kõneldud pakendi teema jätkuks oli Reet Pettai seekord kaasa võtnud oma kauba ning pakendite näidised vanemast uuemani. Reet andis ülevaate oma pakendi (ravimtaimede teed) 15 aasta arengust. Selgus, et uue disainiga pakendi kasutuselevõtt suurendas kauba müüki tunduvalt. Uuel pakendil olid olulised öko-märgid ja värvilised fotod pakis olevast ravimtaimest looduses. Eelmised pakendid oli tuhmimate värvidega, mis ei paistnud müügilettidel eriti välja. Reeda soovitus oli järgmine: kuulake tähelepanelikult teiste arvamust ja noppige sealt välja need ivad, mida ostja ootaks ühelt healt pakendilt. Tänu sellele valmis uus pakend ja nagu praktika näitab, müüb see väga hästi.

Reedal oli kaasas ka näidiseid teistest asjadest, mida ta teeb, näiteks koeravillaga kootud sokid ja lõhnaküünlad.

Reeda esitlus oli väga asjakohane ning sellest areneski välja mõte, **et edaspidi võiks igal tsõõriklaual keegi oma kaupa tutvustada ja välja näidata**. Käsitöölised küll tunnevad üksteist kuid puudub ülevaade, millega teised täpsemalt tegelevad ja mida oma toodete juures ise esile toovad. Üheskoos asju vaadates saaks leida üles neid eripäraseid nüansse, mida kauba juures müügil välja tuua, aga saaks ka üksteisele oma kaupa reklaamida.

Seekord olid pakendinäiteid kaasa võtnud ka Merilyn Püss ja Ivar Jõgeda - mõlemal oli hästi omapärane ja leidlik pakend.

4.

Külli Eichenbaum andis ülevaate Vana-Võromaa **käsitöö e-poe hetkeseisust**. Tehniliselt lahenduselt on e-pood nüüd toimimiseks valmis, lahendatud on ka viimased tehnilised probleemid. E-pood pole veel avalikkusele nähtav, sest puuduvad kõige olulisemad: meistrite ülevaated endast ja oma kauba reklaamimise lood. Epp Margna sisukas ettekanne sümbolitest ning värvidest peaks kaasa aitama oma kaupa Vana-Võromaa pärandiga seostada.

Reet Pettai oli kaasa võtnud käsikirjas oma tutvustuse. Külli oli e-poe kaubakirjelduse näiteks koostanud Reeda koeravillast sokkide kohta võrukeelse kirjelduse. Üheskoos arutati, mis on need olulised asjad, mis võiksid ostjat kallutada just Reeda tehtud sokke ostma.

Kaubakirjeldused võiksid algselt olla pigem pikemad, et saaks värvika jutu kokku panna. Pikka juttu annab lühendada, aga lühikesest pikema tegemiseks peab juba infot juurde hankima. Kirjeldused tulevad poes eesti ja võru keeles ja need on selgelt eristuvad.

Külli ja Vilve pakkusid välja, et kui meistril endal kauba kiitmise- ja kirjutamise-soont ei ole, siis saavad nad omalt poolt selles osas abi pakkuda - vaja on ainult esmaseid fotosid esemetest, mida tahetakse e-poodi müüki panna.

Poe jaoks vajalikud kaupade fotod tehakse professionaalse fotograafi poolt kas meistri pool kodus või ateljees (oleneb esemest), kui meistritelt on kogunenud piisav hulk sobivaid ja kirjeldatud asju (st on olemas fotograafide nt ühe päeva jagu tööd kas siis ringsõiduks või ateljees pildistamiseks).

Plaan on e-pood selle aasta lõpupoole avada (nt aegsalt enne jõule), et hakata reklaamima Vana-Võromaa pärandiga seotud käsitöökaupu.

Otsustati: käsitöölised peaks koheselt hakkama nii kaupade valikuga ja kirjeldamisega kui ka oma tutvustuse juttudega tegelema ja kirjeldusi Vilvele saatma. Tekstidega on enne poodi panekut vaja veel tööd teha (kohendada, lisainfot küsida, toimetada) ja kõik toimetused võtavad aega.

Nagu varasemalt oli otsustatud, **minnakse sel aastal esimest korda välja Võru Folkloorifestivalile ühise käsitöö telgiga.** Vilve andis ülevaate festivali kavast ja käsitöö müügi korraldusest, mis praeguseks on teada. Festivali korraldajad on meiega arvestanud ja soovitanud (isegi juba broneerinud) Vana-Võromaa käsitöotelgi paigaks tänavaosa F.R.Kreutzwaldi muuseumi ees.

Igal käsitöölisel on enda vaba valik ja otsus, kas ta tahab kaubelda omaette või tahab ühineda Võromaa telgiga. Festivali korraldajad on välja pakkunud ka võimaluse käsitööde õpitubade läbiviimiseks (see on muuseumi lähedal). Erinevad näputöö õppimise võimalused peaks olema ka ühise telgi all, selleks palus Vilve teha omapoolsed pakkumised. Ega teagi veel täpselt kas folkloori ajaks jõuab valmis kavandatava ühise telgi ja sisustuse riulid, sest praeguseeni pole veel laekunud uue projekti rahad.

Kauplemise teema tõi endaga kaasa **arutluse maksude ja tulude arvestamise teemal.** Kuidas saaksid kaupu müüa need, kes pole FIE-d või mõne muu organisatsiooni liikmed. Kuna maksude teema on kõiki puudutav ja suhteliselt segane, siis pakkus Vilve Oja välja, et võiks kutsuda Maksuametist kellegi seda teemat valgustama.

Otsustati: Võimalusel kutsuda järgmiseks tsöörriklaauks Maksuametist inimene, kes räägiks teemal: käsitöö ja selle maksustamine.

Ivar Jõgeda võttis sõna **käsitöö poe võimalikkusest avatavas Maksimarketi** poe juurdeehituse osas. Tema arvates peaks interneti poe kõrval olema ka reaalne koht, kus saaks osta kohaliku pärandiga seonduvat kaupa. Selline koht kus saab ise katsuda ja kohe osta peab ka olemas olema. Praegu oleks viimane aeg ehitatavas Maksimarketi juurdeehituses koht broneerida (kui need boksid pole juba kõik broneeritud). Selle kohta lubas Karu Taavi kaudu maad kuulata uurida Ruti Jõgi.

Järgmiseks kokkusaamise kuupäevaks lepiti kokku 15. aprill 2015 Võro Instituudis, alustamise kellaaeg on jätkuvalt 14.

Kokkuvõtte koostas Vilve Oja

21.03.2015